

Nr 95

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.; given Stockholms slott den 15 februari 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 44 och 46 §§ ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400),

2) lag om ändrad lydelse av 6 och 10 §§ lagen den 30 augusti 1932 (nr 404) om kyrkofond, samt

3) förordning med särskilda bestämmelser om hushållningsplan för ecklesiastikt löneboställes skog m. m.,

dels ock bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven af Geijerstam

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionens första del framlägges förslag till vissa smärre reformer på den ecklesiastika boställsförvaltningens område. Sålunda föreslås, att möjlighet öppnas att fastställa kortare giltighetstid för skogshushållningsplan för ecklesiastikt löneboställe samt för uppskattning av sådant boställes årliga normalavkastning, om man därigenom kan samordna giltighetstiderna beträffande skilda boställen inom samma pastorat.

För att förenkla det administrativa förfarandet beträffande avlöning, pension och andra anställningsvillkor för de hos pastoraten anställda skogsbiträdena föreslås vidare, att nuvarande omständliga remissförfarande i avlöningsfrågor slopas, att stiftsnämnderna skall svara för skyldigheter, som i samband med den allmänna tilläggspensioneringen m. m. ankommer på arbetsgivare samt att kostnaderna för skogsbiträden bestrides direkt ur kyrkofonden.

Vidare föreslås, att kostnaderna för tillfälligt biträde, som stiftsnämnd anlitar för att göra upp skogshushållningsplan, bestrides direkt ur kyrkofonden.

I propositionens andra del behandlas ett antal frågor om anslag ur kyrkofonden. Sålunda framlägges förslag om en utökning av antalet stiftsadjunktstjänster med fyra. Vidare föreslås två nya avlöningsbidrag till sjömanspräster samt uppräknig av dessa bidrag med hänsyn till ökade lönekostnader. För anlitande av biträde inom ecklesiastikdepartementet vid handläggningen av kyrkliga ärenden föreslås, att ett anslag av 70 000 kr. anvisas för nästa budgetår. Slutligen föreslås särskilda bidrag ur kyrkofonden få utgå för budgetåret 1963/64 till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet samt till svenska kyrkans representation vid Faith and Order's fjärde världskonferens i Montreal och Lutherska världsförbundets fjärde generalförsamling i Helsingfors.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 44 och 46 §§ ecklesiastik boställsordning
den 30 augusti 1932 (nr 400)

Härigenom förordnas, att 44 och 46 §§ ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

44 §.

För skötseln — — — — —	pastorat gemensamt.
Skogsbiträde skall — — — — —	skoglig utbildning.
Skogsbiträde utses — — — — —	till skogsbiträde.
Kan sökande — — — — —	därtill skickad.

Skogsbiträde skall för uppdraget äga att av vederbörande pastorat uppbära skäligt arvode, som stiftsnämnden bestämmer.

Skogsbiträde skall för uppdraget äga uppbära lön eller arvode samt resekostnadsersättning, traktamente och ersättning för expenser med belopp, som stiftsnämnden bestämmer.

Skyldighet att erlægga arbetsgivaravgift ävensom annat åliggande, som beträffande avlöning, pension och därmed jämförliga förhållanden ankommer på arbetsgivare, skall i fråga om skogsbiträde fullgöras av stiftsnämnden.

46 §.

Hushållsplan upprättas — — — — —	av stiftsnämnden.
Planen skall — — — — —	förändrad plan.

Anlitar stiftsnämnd tillfälligt biträde för upprättande av hushållningsplan, åligger det pastoratet att enligt grunder, som Konungen bestämmer, ersätta kyrkofonden för härav uppkommen kostnad.

För upprättande av hushållningsplan må stiftsnämnd tillfälligt anlita biträde.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

¹ Senaste lydelse av 44 § se 1942: 233.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 6 och 10 §§ lagen den 30 augusti 1932
(nr 404) om kyrkofond

Härigenom förordnas, att 6 och 10 §§ lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

6 §.

<p>Enligt vad — — — — — Luleå stift. Ytterligare skola, — — — — — kyrkofonden utgöras: 1) Kostnad för — — — — — annan ordning; 2) kostnad för — — — — — allmän tilläggspension; 2 a) annan kostnad — — — — — avsedda präster; 2 b) kostnad för — — — — — särskilt stadgas; 2 c) kostnad för — — — — — av pastorat; 3) bidrag, som — — — — — åt döva; 4) kostnad, som — — — — — äger tillämpning; 5) kostnad, enligt — — — — — åt församlingspräster; 6) anslag, som — — — — — kyrkliga ärenden;</p> <p>7) kostnad för förvaltningen av boställen och övriga fastigheter, varav inkomsten, jämlikt vad i 3 § sägs, skall ingå till kyrkofonden;</p> <p style="text-align: center;">•</p> <p>8) belopp, som — — — — — avlöningen bidraga; 9) kostnad för — — — — — kyrkliga ändamål.</p>	<p>7) kostnad för förvaltningen av boställen och övriga fastigheter, varav inkomsten, jämlikt vad i 3 § sägs, skall ingå till kyrkofonden, ävensom kostnader för skogsbiträde enligt 44 § ekklesiastik boställsordning, skogsbiträde, som enligt vad Konungen där om särskilt förordnar anlitas av stiftsnämnd, samt biträde, som enligt 46 § boställsordningen anlitas av stiftsnämnd för upprättande av hushållningsplan;</p>
--	---

¹ Senaste lydelse av 6 § se 1961: 440.

10 §.

Vid uppskattningen skall iakttagas följande:

- 1) Uppskattningen skall — — — — — tio år.
- 2) Till grund — — — — — av boställsnämnd.
- 3) Till grund för uppskattningen av skogsavkastningen lägges värdet av det för avverkning tillgängliga virket på rot. Från detta värde dragas dels rotvärdet av virke, som erfordras för löneboställets husbehov samt enligt vad i 55 § ecklesiastik boställsordning är stadgat kan anses erforderligt för prästgård, kyrka och kapell, dels å skogen belöpande skatter, dels ock de kostnader, pastoratet under den tid, uppskattningen avser, beräknas skäligen få vidkännas för *upprättande av ny hushållningsplan, för utstämplingar och skogsvårdsåtgärder.*
- 3) Till grund för uppskattningen av skogsavkastningen lägges värdet av det för avverkning tillgängliga virket på rot. Från detta värde dragas dels rotvärdet av virke, som erfordras för löneboställets husbehov samt enligt vad i 55 § ecklesiastik boställsordning är stadgat kan anses erforderligt för prästgård, kyrka och kapell, dels å skogen belöpande skatter, dels ock de kostnader, pastoratet under den tid, uppskattningen avser, beräknas skäligen få vidkännas för utstämplingar och skogsvårdsåtgärder.
- 4) Förlust å — — — — — å annan.
- 5) Förbättring av — — — — — såsom förvaltningskostnad.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1964.

Förslag
till
Förordning
**med särskilda bestämmelser om hushållningsplan för ecklesiastikt
löneboställes skog m. m.**

Härigenom förordnas, att utan hinder av vad som föreskrives i 46 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400) och 10 § lagen samma dag (nr 404) om kyrkofond skall i nedan angivna fall gälla följande.

Finnas inom pastorat två eller flera ecklesiastika löneboställen och omfattas hushållningsplanerna för skötseln av boställenas skog skilda tidsperioder, må giltighetstiden för ny sådan plan, som fastställs första gången efter det denna lag trätt i kraft, bestämmas till kortare tid än tio år, om perioderna därigenom kunna bringas att överensstämma. Vad nu sagts om hushållningsplan skall äga motsvarande tillämpning beträffande uppskattning av löneboställes normalavkastning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1963.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1963.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING.

Statsrådet af Geijerstam anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *vissa frågor om anslag ur kyrkofonden m. m.* samt anför därvid följande.

I. Vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning m. m.

1. Inledning

Sedan önskemål därom framförts bl. a. av 1958 års riksdag, tillkallade efter erhållet bemyndigande chefen för ecklesiastikdepartementet år 1960 sakkunniga med uppgift att verkställa översyn av den ecklesiastika boställsförvaltningen och gällande normaluppskattningssystem beträffande avkastningen av lönebo-ställen. Enligt de för utredningen meddelade direktiven skulle det vara de sakkunniga obetaget att ta upp till prövning även andra frågor rörande boställs-förvaltningen m. m., vilka kunde aktualiseras under arbetets gång.

Utredningen, som antagit benämningen *1960 års ecklesiastika boställsutredning*,¹ har den 15 november 1962 avgivit en stencilerad promemoria med förslag till vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning m. m. (Ecklesiastikdepartementet 1962:7). I denna har utredningen framlagt förslag om vissa ändringar i ecklesiastika boställsordningen (EBO) och dess tillämpningsbestämmelser, lagen om kyrkofond (LKF) och ecklesiastika medelsförvaltningsreglementet, som utredningen — utan att föregripa sin mera omfattande översyn av boställs-förvaltningen — funnit angelägna för att anpassa dessa författningar till reformer, som genomförts inom angränsande områden av lagstiftningen. Förslagen anges syfta

¹ Länshövdingen I. Persson, ordförande, stiftssekreteraren T. V. K. Gynnerstedt, ledamoten av riksdagens andra kammare hemmansägaren H. B. Lindström, ledamoten av riksdagens första kammare lantbruksinstruktören G. Pettersson samt ledamoten av riksdagens andra kammare lantmätaren B. Turesson.

till administrativa förenklingar men inte avse att rubba på principerna för boställsförvaltningen.

I det följande kommer tre av de i utredningens promemoria framlagda förslagen att närmare behandlas. Utredningen har därutöver föreslagit vissa ändringar i bestämmelserna rörande prästgårdar. I denna del pågår ett kompletterande utredningsarbete och ställning till utredningens förslag torde inte böra tagas förrän dessa pågående kompletteringar färdigställts.

Över promemorian har yttranden avgivits av kammarkollegiet, statskontoret, riksarkivet, riksantikvarieämbetet, domänstyrelsen, skogsstyrelsen, statens pensionsanstalt, statens personalbostadsdelegation och samtliga stiftsnämnder efter hörande av ett antal pastoratskyrkoråd samt SACO, TCO, Svenska pastoratens riksförbund (Pastoratsförbundet) och Stiftsjägmästareföreningen.

2. Giltighetstiden för normaluppskattning och skogshushållningsplan

Gällande bestämmelser. Vid bestämmande av de tillskott, som under vissa förutsättningar kan utgå ur kyrkofonden till pastoraten för gäldande av deras präst- och kyrkomusikerlönekostnader, skall avkastning av löneboställe tagas i beräkning med belopp, som fastställts genom uppskattning av boställets årliga normalavkastning, s. k. normaluppskattning (7 och 9 §§ LKF). I 10 § LKF regleras närmare hur uppskattningen skall ske. Bl. a. föreskrives, att uppskattningen skall avse samma tid som hushållningsplanen för skogen, där sådan finnes, och eljest en tid av tio år.

Om hushållningsplan för skogen stadgas i 46 § andra stycket EBO, att den för varje löneboställe skall omfatta en tid av tio år. Föreligger synnerliga skäl, kan planen före utgången av giltighetstiden ersättas med ny, förändrad plan, som gäller för återstoden av tioårsperioden. Jämlikt 3 kap. 2 § tillämpningskungörelsen till EBO kan stiftsnämnden, om synnerliga skäl föreligger, upprätta gemensam hushållningsplan för skog till två eller flera löneboställen, som tillhör samma pastorat.

Upplåtelse av löneboställe på arrende skall enligt 27 § EBO ske på tio år i sänder, där inte särskilda omständigheter föranleder annat. Denna regel kompletteras av en bestämmelse i 1 kap. 3 § tillämpningskungörelsen, att arrendetiden som regel skall bestämmas så, att den upphör under samma år som normaluppskattningsperioden. Har inte bostället normaluppskattats, bör arrendetiden i stället anpassas till perioden för skogshushållningsplanen.

Av praktiska skäl har man eftersträvat att tillämpa samma giltighetstid för hushållningsplanerna för löneboställen inom samma pastorat och därmed även samma tidsperiod för normaluppskattning och utarrendering. Därigenom underlättas boställsnämndernas och stiftsnämndernas befattningsmed uppsikten över boställsförvaltningen. Antalet förrättningsfall kan begränsas eftersom

förrättningar på flera boställen inom pastoratet kan utföras i ett sammanhang, innefattande såväl ekonomiska besiktningar, bl. a. för bestämmande av arrendevillkor, som normaluppskattning. Genom att det i en övergångsbestämmelse till EBO föreskrevs, att hushållningsplan, som skulle tillämpas första gången efter det EBO trätt i kraft, fick fastställas för kortare tid än tio år, kunde en sådan samordning ske inom pastoraten. Någon motsvarande bestämmelse, som kan tillämpas beträffande senare hushållningsplaner, finns emellertid inte.

Utredningen. Den fr. o. m. år 1962 genomförda nya pastoratsindelningen har haft till följd, att på flera håll olika tidsperioder för normaluppskattningar och för skogshushållningsplaner kommit att gälla för boställen inom ett nybildat pastorat. För att bringa förrättningarna på de olika boställena i takt inom sådana pastorat föreslår utredningen, att möjlighet öppnas att övergångsvis vid nästa förrättningstillfälle fastställa kortare giltighetstid än tio år för normaluppskattning och skogshushållningsplan. Detta utgör förutsättning för att gemensam hushållningsplan skall kunna upprättas för flera boställen i ett pastorat. En temporär uppmjukning av regeln skulle även eljest medföra praktiska fördelar.

Utredningen har framlagt förslag till kungörelse med bestämmelser i ämnet.

Remissyttrandet. Utredningens förslag i denna del har vunnit enhällig tillstyrkan i sak. I några yttranden uttalas emellertid erinran mot den föreslagna formen för regleringen. *Kammarkollegiet, stiftsnämnderna i Skara och Västerås* samt *Pastoratsförbundet* anser, att en ändring av stadgandena i EBO och LKF bör komma till uttryck i lag och inte i en kungörelse. *Pastoratsförbundet* föreslår, att bestämmelsen intages i övergångsbestämmelse till de föreslagna ändringarna av EBO och LKF.

Stiftsnämnden i Göteborg vill ha tillagt, att skogshushållningsplan eller normaluppskattning i förevarande undantagsfall skall kunna fastställas även för något längre tid än tio år, och *stiftsnämnden i Strängnäs* finner det önskvärt, att den föreslagna kungörelsen även möjliggör sådan reglering av perioderna, att jämnare fördelning kan ske även i andra än i nybildade pastorat.

3. Kostnader för pastoratens skogsbiträden

Gällande bestämmelser m. m. För skötseln av ecklesiastikt löneboställes skog skall enligt föreskrift i 44 § EBO hos pastorat såsom biträde vara anställd person med skoglig utbildning eller, om särskilda omständigheter det föranleder, annan person med praktisk erfarenhet i skogsskötsel. Genom lagändring år 1942 öppnades möjlighet för stiftsnämnd att föreskriva, att skogsbiträde skall anställas av två eller flera pastorat gemensamt. Skogsbiträde utses av stiftsnämnden efter

val av pastoraten. Skogsbiträde skall av pastoratet uppbära skäligt arvode, som stiftsnämnden bestämmer.

I 3 kap. 1 § tillämpningskungörelsen till EBO meddelas närmare föreskrifter om anställandet av skogsbiträden. Biträdena anställs för distrikt, som omfattar — efter stiftsnämndens bestämmande — ett eller flera pastorat. Förordnande meddelas av stiftsnämnden, vilken också bestämmer de arbetsuppgifter, som skogsbiträdet skall fullgöra för varje pastorats räkning, samt den ort, där skogsbiträdet skall vara bosatt. Nämnden kan även i övrigt meddela särskilda föreskrifter rörande anställnings- och tjänstgöringsförhållanden samt utbetalningen av skogsbiträdes avlöning ävensom utfärda särskild arbetsordning för biträdet. Beslut om entledigande av skogsbiträde meddelas av stiftsnämnden liksom också beslut rörande vikarie. Pastoratet skall beredas tillfälle yttra sig, innan stiftsnämnden beslutar i fråga om distriktsindelning, arbetsuppgifter, avlöningsförmåner och entledigande. Pastoratet kan hos stiftsnämnden påkalla entledigande av sitt skogsbiträde eller ändring i anställnings- och avlöningsförhållandena.

Stiftsnämnderna har i växlande omfattning begagnat sig av möjligheten att bilda större skogsbiträdesdistrikt med heltidsanställda biträden. Skogsbiträdesorganisationen har därför utformats mycket olika i stiftet. Bilden kompliceras ytterligare av att enstaka skogsbiträdesdistrikt omfattar delar av två stift samt att pastoratens skogsbiträden i några fall också fullgör viss tjänstgöring på skogar, som står under stiftsnämnds förvaltning.

Utbetalningen av skogsbiträdenas avlöningsförmåner sker också på olika sätt. Vem som än står som utbetalare, är det dock fråga om en kostnad, som debiteras vederbörande pastorat i förhållande till dess andel i arbetskraften. Pastoratet tillgodoföres i sin tur kostnaderna genom att ett beräknat belopp kan tagas upp såsom en avdragsgill utgiftspost vid normaluppskattning eller vid redovisning av överskott, som pastoratet kan vara skyldigt att inleverera till kyrkofonden. En följd härav är, att skogsbiträdeskostnaderna i sista hand huvudsakligen kommer att bäras av kyrkofonden. Endast i fråga om s. k. självförsörjande pastorat, dvs. de som varken uppbär tillskott ur kyrkofonden eller redovisar överskott av sina löneboställen, stannar skogsbiträdeskostnaden helt på pastoraten själva.

För närvarande har sex stiftsnämnder medgivits att för skötseln av de under deras förvaltning stående ecklesiastika arrendegårdarnas skogar anlita pastorats skogsbiträde i vissa distrikt. Kostnaderna för stiftsnämndernas andelar i dessa skogsbiträdens lön redovisas över riksstaten på det särskilda för ändamålet uppförda förslagsanslaget Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.: Kostnader för skogsbiträden. Detta anslag upptages årligen med ett nominellt belopp av 1 000 kr. Sammanlagda beloppet av de utbetalningar, som skett från anslaget under ett budgetår, skall emellertid före årets utgång ersättas anslaget ur kyrkofonden. Kungl. Maj:t har den 6 juni 1962 föreskrivit, att arvode och övriga förmåner för befattningshavaren i dennes egenskap av skogsbiträde hos stiftsnämnd skall fastställas av nämnden, samt att arvodet och den lön som befattningshavaren åtnjuter såsom pastorats skogsbiträde tillsammans inte bör överstiga lönen åt kronojägare hos domänverket.

Utredningen. Utredningen konstaterar inledningsvis, att nuvarande system för lönekostnadernas bestridande medför flera uppenbara olägenheter och anför härom i huvudsak följande.

Då skogsbiträde innehar deltidsanställning hos ett pastorat, bestämes vanligen arvudet genom avtal mellan pastoratet och skogsbiträdet och fastställs därefter av stiftsnämnden. Om skogsbiträdet önskar ändrade villkor, kan han hänvända sig antingen till pastoratet eller till stiftsnämnden, men i båda fallen föranleder framställningen skriftväxling mellan dessa organ. De heltidsanställda skogsbiträdenas avlöningsförhållanden regleras vanligen genom avtalsförhandlingar mellan vederbörande personalorganisation samt antingen pastoratsförbundet i stiftet eller stiftsnämnden. Det slutliga beslutet skall emellertid fattas av stiftsnämnden, vilken som regel skall höra alla berörda pastorat. Också ganska små justeringar, t. ex. av expensbeloppen för skogsbiträdena i enlighet med förhandlingsuppgörelsen, kan därför försäkra omfattande skrivelser. Beslut av stiftsnämnd att anknyta skogsbiträdes lön till vissa lönegrader i statligt avlöningsreglemente har undanröjts av regeringsrätten, när föreskriften ansågs innebära, att vid ändringar i löne- och ålderstilläggsbeloppen enligt berörda reglementen skogsbiträdenas avlöningsförmåner skulle undergå motsvarande ändringar. Den ansågs därför strida mot bestämmelsen om pastoratets hörande.

Till följd av svårigheten att genom centralt förda förhandlingar reglera anställningsförhållandena för pastoratens skogsbiträden, och eftersom möjligheten att direkt knyta deras löneförmåner till statliga avlöningsreglementen torde vara stängd, har anställningsvillkoren för denna personal blivit betydligt osäkrare än för motsvarande befattningshavare inom domänverket eller annan mera omfattande skogsförvaltning, t. ex. Uppsala universitets.

I den mån utbetalningen av skogsbiträdesarvoden inte ligger hos pastoraten själva — och detta är ingalunda regel — måste särskild bokföring ordnas och redovisning ske till varje berört pastorat. Mängden av organ som svarar för utbetalning av skogsbiträdesarvoden har också på sina håll skapat osäkerhet om vem som har att svara för uppgifter och kostnader för skogsbiträdenas pensionering m. m., en fråga som nu blivit särskilt aktuell genom införandet av ATP-systemet.

Slutligen är det ett allmänt önskemål, att normaluppskattningen kan göras så exakt som möjligt. Den avdragsgilla skogsbiträdeskostnaden är emellertid en av de osäkra faktorer som försvårar uppskattningen. Med rörligheten på löne marknaden är det nämligen svårt att förutse dessa kostnader med någon större exakthet för närmare 12 år fram i tiden. I allmänhet torde de ha beräknats för lågt.

Utredningen finner, att de berörda olägenheterna vid nuvarande system kan undanröjas, om kostnaderna för skogsbiträdesorganisationen överflyttas från pastoraten till kyrkofonden. Förutom lönekostnaderna är det här bl. a. fråga om de på arbetsgivaren ankommande avgifterna för den anställdes sjukförsäkring och allmänna tilläggspensionering. Utbetalningen skulle handhas av stiftsnämnden, vilken också bör ha att svara för den på arbetsgivaren ankommande uppgiftsskyldigheten och inbetalning av arbetsgivaravgift m. m. Stiftsnämnden skulle bli förhandlingsorgan i lönefrågor med följd att skogsbiträdesarvodena kunde regleras efter enhetliga grunder och det omständliga remissförfarandet slopas. Den praktiska vinsten skulle främst vara större trygghet i anställningen för ifrågasvarande skogliga personal och därmed bättre möjligheter att rekrytera

lämpliga befattningshavare, men även i administrativt hänseende skulle fördelar vinnas.

Pastoraten skulle befrias från skogsbiträdeskostnaderna och arbetet med bokföring, utbetalning av arvode, avtalsuppgörelser samt skriftväxling med stiftsnämnden i hithörande frågor. Vidare skulle boställsnämndernas arbete med normaluppskattningen förenklas eftersom skogsbiträdeskostnaderna bortfaller i sammanhanget.

Det särskilda anslaget på riksstaten till kostnaderna för stiftsnämnds anlitage av skogsbiträde skulle inte längre behöva behållas, utan även dessa kostnader skulle kunna bestridas direkt ur kyrkofonden. Detta finge dock inte innebära rätt för stiftsnämnd att i vidare utsträckning än hittills medgivits anställa skogsbiträde för skötseln av ekklesiastika arrendegårdars skog.

För att bereda skogsbiträdena tryggare anställningsförhållanden föreslår utredningen vidare, att vid anställning med hel- eller deltidstjänstgöring bestämmelserna i statens allmänna avlöningsreglemente (Saar) göres tillämpliga på dem. De närmare anställnings- och avlöningsvillkoren skulle därvid få bestämmas efter förhandlingar med vederbörande personalorganisationer, varvid också frågan om vilket pensionssystem, som skall tillämpas, finge bli föremål för närmare överläggningar. Utredningen förutsätter, att någon form av samordning med det statliga pensionssystemet kan ske.

År 1961 uppgick kostnaderna för pastoratens skogsbiträden, enligt från stiftsjägmästarna inhämtade uppgifter, till sammanlagt i runt tal 1 960 000 kr., varav till löner och arvoden 1 508 000 kr., till resor och traktamenten 400 000 kr. och till expenser 52 000 kr. I lönebeloppet har inte inräknats pensionsavgifter. Utredningen finner kostnaderna för skogsbiträdenas pensionering svåra att beräkna men har bedömt, att de för närvarande uppgår till inemot en tredjedel av avlöningskostnaderna eller ca en halv miljon kr.

Stiftsnämndernas över riksstaten redovisade skogsbiträdeskostnader uppgår för närvarande till drygt 60 000 kr. för år.

Den totalkostnad som kan förväntas komma att åvila kyrkofonden för skogsbiträdesorganisationen skulle sålunda enligt utredningen kunna beräknas till drygt 2,5 milj. kr. Av detta belopp utgår emellertid nyssnämnda 60 000 kr. redan nu ur kyrkofonden. Huvuddelen av kostnaden belastar vidare i praktiken redan nu fonden i form av tillskott till pastoraten. Utav de av stiftsjägmästarna redovisade kostnaderna är det nämligen endast i runt tal 330 000 kr., som belöper på självförsörjande pastorat och alltså i sin helhet bäres av pastoraten. Närmare 200 000 kr. belöper på pastorat, som inlevererar överskott till kyrkofonden och som kan sägas själva bära hälften av denna kostnad, medan resten berör kyrkofonden såsom en minskning i inkomsten av överskottsmedel. Den faktiska merkostnaden för kyrkofonden vid en överflyttning av skogsbiträdeskostnaderna på fonden skulle således enligt utredningen begränsa sig till inemot en halv miljon kr.

I enlighet med det nu anförda har boställsutredningen framlagt förslag till ändring i 44 § EBO jämte tillämpningsföreskrifter samt 6 § LKF. Utredningen

framhåller också, att vid ett genomförande av förslaget föreskrift bör utfärdas, som gör det möjligt för stiftsnämnderna att vidtaga sådan ändring i nu gällande normaluppskattningar, att avdragen för skogsbiträdeskostnader bortfaller under återstående del av normaluppskattningsperioden och att värdet av löneboställes normalavkastning uppräknas i motsvarande mån vid den årliga avräkningen mellan pastoraten och kyrkofonden.

Remissyttranden. Beträffande utredningens nu redovisade förslag rörande avlöningssystemet för skogsbiträden råder skiftande uppfattningar bland remissorganen. Huvudparten av dem — däribland *statskontoret, kammarkollegiet, skogsstyrelsen* och *ett flertal stiftsnämnder* — går inte in på någon närmare prövning i sak av förslaget utan uttalar som sin åsikt, att reformen bör avvakta det slutliga utredningsförslaget rörande formerna för den framtida boställsförvaltningen. Bland de remissinstanser, som tagit ställning i sakfrågan, lämnas klara tillstyrkanden av *domänstyrelsen, stiftsnämnderna i Lund, Härnösand och Luleå, TCO* samt *Stiftsjägmästareföreningen*. Vidare förklarar sig *stiftsnämnden i Västerås* inte ha någon erinran mot förslaget. I ett par fall — i *Linköpings* och *Strängnäs stift* — där stiftsnämnden i sitt utlåtande ställt sig avvaktande, har *stiftsjägmästarna* i yttranden tillstyrkt den nu föreslagna reformen, och till stiftsnämndens i *Uppsala* avstyrkande utlåtande har fogats en av *stiftsjägmästaren och två ledamöter* — godsägaren K.-G. Insulander och professorn i skogsskötsel vid skogshögskolan L. Nordström — avgiven reservation till förmån för utredningsförslaget. En i själva sakfrågan direkt negativ inställning till utredningens förslag i denna del kommer till synes endast i remissyttrandena från *stiftsnämnden i Visby* och *Pastoratsförbundet*.

Flertalet av de remissorgan, som behandlat utredningsförslaget i sak, intar således en positiv hållning till detsamma.

Domänstyrelsen konstaterar, att 1942 års ändringar i EBO med tillämpningsbestämmelser har medfört, att i runt tal 75 % av arealen kunnat läggas under heltidsanställda skogsbiträden, vilkas enskilda verksamhetsområden till storleken ungefär motsvarar domänverkets bevakningstrakter. Styrelsen anser det från allmänna organisatoriska och förvaltningsrationella synpunkter eftersträvsvärt att ytterligare nedbringa antalet deltidsanställda biträden, vilka i många fall torde sakna skoglig utbildning.

Styrelsen finner, att stiftsnämnderna redan nu har mycket vidsträckta befogenheter beträffande skogsbiträdenas anställande och tjänstgöring. Utredningens förslag kan därför inte anses väsentligen inskränka pastoratens nuvarande medbestämmanderätt utan endast på det praktiska planet underlätta det administrativa samarbetet. Från effektivitetssynpunkt finner domänstyrelsen de föreslagna åtgärderna väl motiverade, då de undanröjer ett påtagligt tidsödande och omständligt administrativt förfarande. En central handläggning av biträdenas anställningsfrågor synes styrelsen även väl ägnad att tillgodose personalens önskemål om större stadga och enhetlighet i frågor rörande förhandlingar om anställningsvillkor m. m.

TCO understryker starkt utredningens uttalanden om de nackdelar, som vidlåder det nu tillämpade avlöningsystemet. Erfarenheterna från förhandlingsarbetet och av bestämmelserna om ordning för de beslut av olika myndigheter, som erfordras för att formellt fastställa förhandlingarnas resultat är sådana, att en mera ändamålsenlig beslutsordning är angelägen. Härvid bör även, såsom utredningen framhåller, tillses att möjlighet skapas att genom centrala förhandlingar reglera löne- och anställningsvillkoren för pastoratens skogsbiträden. Det föreliggande förslaget tillgodoser ovannämnda synpunkter och TCO tillstyrker därför detta. Även förslagen om tillämpning av Saar och samordning med det statliga pensionssystemet tillstyrkes av TCO, varvid detaljfrågorna förutsättes bli föremål för förhandlingar i sedvanlig ordning.

Stiftsnämnden i Lund uttalar sin utomordentliga tillfredsställelse med att ifrågavarande förslag redan nu kan framläggas, eftersom de rådande förhållandena inte varit ägnade att locka den arbetskraft och skapa de arbetsförhållandena, som länge varit önskvärda för att rätt kunna förvalta de betydande ecklesiastiska skogstillgångarna.

Stiftsnämnden ser för sin del mycket allvarligt på de problem, som uppstått genom den allmänna tilläggspensionens tillkomst och att återförsäkringsmöjligheterna i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa upphör fr. o. m. den 1 januari 1963. Enligt nu gällande ordning står ju exempelvis stiftsnämnden inte såsom huvudman för de heltidsanställda biträdena, trots att deras lön utbetalas genom nämndens förmedling. I många fall uppgår pastoratens andelar å lönekostnaderna inte till 300 kr. per år, varför någon ATP-avgift för dessa delar av lönen inte inbetalas. Kravet från de anställda på att grupplivförsäkring ordnas för dem med motsvarande förmåner som för andra löntagargrupper är ytterligare ett exempel på kommande svårigheter med nuvarande avlöningsformer.

Stiftsnämnden har för sin del de allra bästa erfarenheter av systemet med skogsbiträdesdistrikt. De ekonomiska och skötselmässigt bästa resultaten av boställsförvaltningen uppvisas utan tvekan av pastorat anslutna till biträdesdistrikt. Stiftsnämnden är därför för sin del mycket angelägen, att på senare tid uppkomna problem kan lösas tillfredsställande och inte i framtiden får äventyra bibehållandet och nyanställningen av kvalificerad personal till biträdesbefattningarna. Vad stiftsnämnden anfört talar därför starkt för att en reform i enlighet med utredningsförslaget snabbast möjligt genomföres.

Liknande synpunkter anföres av *stiftsnämnden i Härnösand*, som vidare yttrar bl. a. följande.

Den inskränkning i pastoratens självbestämmanderätt, som en lagändring i överensstämmelse med utredningens förslag skulle medföra, synes stiftsnämnden praktiskt sett betydelselös. Om sådana metoder, som i vårt samhälle är allmänt godtagna vid lösningen av lönefrågor, tillämpas på detta område, vilket stiftsnämnden finner nödvändigt, synes en inskränkning med innebörd att pastoratens hittillsvarande rätt att fungera som remissinstans upphöra, vara av ytterst formell natur och innebära en anpassning efter de reella förhållandena.

Ur ett av *stiftsjägmästaren i Härnösand* till stiftsnämnden avgivet yttrande må följande återges.

Det omständliga remissförfarandet har medfört att arvodes- och andra höj-

ningar mestadels kommit skogsbiträdena tillgodo långt efter den tidpunkt, då deras kolleger inom andra skogsbruk erhållit sina förbättringar. Ett annat irriteringsmoment utgör svårigheten att med nuvarande system ordna pensionsfrågan.

Genom förslaget kommer normaluppskattningen att såväl förenklas som kunna göras säkrare. Skogsbiträdeskostnaden 12 år framåt i tiden är mycket svår att bedöma. För de 10 pastorat inom stiftet, som tillhörde utjämningsperioden 1952—1961, normaluppskattades skogsbiträdeskostnaderna till 142 460 kr. Verkliga kostnaden blev 237 685 kr.

De förutnämnda *ledamöterna i stiftsnämnden i Uppsala* betonar i sitt uttalande, att fördelarna av anordningen med skogsbiträdesdistrikt med heltidsanställda skogsbiträden till stor del är avhängiga av förhållandet, att väl kvalificerade skogvaktare kan erhållas till dessa numera huvudsakligen tekniskt betonade heltidstjänster ute i pastoraten.

Förhandlingsvägen har de nuvarande lönevillkoren för skogsbiträdena inom heltidsdistriktet under senare år kunnat regleras till paritet med kronojägarnas. Besvärsinstitutets förekomst har emellertid medfört att en överenskommelse om en löneändring beslutad antingen efter förhandlingar eller i form av underhandsavtal med pastoratsförbundets ordförande genom ett enstaka pastorats besvär kunnat rivas upp, ehuru överenskommelsen av alla andra parter ansetts skälig.

Denna omständighet liksom den bristande överensstämelsen beträffande lönevillkorens utformning inom olika stift samt den under senare tid utbyggda allmänna försäkringen, som har medfört, att mera enhetliga avlöningsregler måste tillskapas för att skogsbiträdena tillförsäkrade förmåner skall kunna tillgodoses, talar starkt för att en reform i enlighet med utredningsförslaget snarast möjligt genomföres. Det betonas i uttalandet, att nämnda reform på intet sätt får fattas som eller innebär ett föregripande i fråga om en eventuell framtida omläggning av de ecklesiastiska skogarnas förvaltningsform, vilken kan komma att aktualiseras i anslutning till den pågående strukturomvandlingen inom svenskt skogsbruk. De härmed sammanhängande förvaltningsfrågorna är dock inte mogna för avgörande för de ecklesiastiska skogarnas vidkommande förrän den allmänna utvecklingen beträffande det enskilda skogsbrukets förvaltningsform något mera stabiliserat sig. I avvaktan på att så sker finner reservanterna i stiftsnämnden inte skäl att den föreslagna administrativa omläggningen i fråga om skogsbiträdenas löner uppskjutes.

Stiftsjägmästareföreningen anför likartade synpunkter och yttrar vidare bl. a. följande.

Pensionsfrågan för de heltidsanställda skogsbiträdena har kommit i ett annat läge sedan återförsäkringen i Sveriges kommunalanställdas pensionsanstalt (SKP) upphört fr. o. m. den 1 januari 1963. Den för dessa skogsbiträden utgående pensionen täckes inte av fribrevsdelen under de två åren mellan 65 år, då pensioneringen sker, och 67 år, då ATP börjar utbetalas. Hur detta »glapp», som för vissa äldre skogvaktare kan uppgå till inemot 4 000 kr. årligen, skall fyllas är för närvarande helt oklart. Problemet återkommer för övrigt vid varje nyanställning av skogsbiträden, eftersom dessas pensionsförmåner bör vara jämställda med vad som gäller dem, som anställdts före år 1962, då nyförsäkring i

SKP upphörde. För närvarande kan en nyanställd skogsvaktare endast tillföras ATP, som utfaller vid 67 års ålder.

Föreningen påtar även, att ATP-avgiften under vissa förhållanden får utbetalas av skogsbiträdet självt. Detta är nämligen ofta fallet inom slättbygds-pastoraten, där kostnadsandelen för skogsbiträdet inte uppgår till 300 kr. årligen. Inom exempelvis Uppsala och Göteborgs stift förekommer detta förhållande inom 10 respektive 14 pastorat.

Slutligen kan i detta sammanhang nämnas, att *biskopen i Luleå* till stiftsnämndens tillstyrkande utlåtande fogat ett särskilt yttrande med vissa förbehåll.

Jag hyser en viss tvekan mot att belasta kyrkofonden med ännu en kostnad, som inte direkt kan sägas tillhöra denna fonds egentliga uppgift. Då emellertid så starka administrativa fördelar kan vinnas därmed och de olägenheter som är förbundna med nuvarande praxis inte synes på annat sätt kunna elimineras, kan från de synpunkter, som stiftsnämnden har att företräda, hinder inte möta för att taga kyrkofondsmedel i anspråk även för detta ändamål. Emellertid synes även då tvenne detaljer i det framlagda förslaget böra bli föremål för omprövning: dels frågan om anslutningen till Saar, som synes kunna medföra vissa olägenheter med hänsyn till pensionsåldern och bör bli föremål för förhandling, dels frågan om övertagande på kyrkofondens konto även av de självförsörjande pastoratens utgifter.

En i sak avvisande hållning intar *stiftsnämnden i Visby*, som erinrar om att skogsbiträdesorganisationen för Visby stift är av helt annan struktur än motsvarande organisationer för fastlandsstiften.

Utsyningsbestyret å boställsskogarna inom Visby stift handhas direkt av stiftsjägmästaren. Härav följer, att arbetsuppgifterna för stiftens skogsbiträden inte är jämförliga med de uppgifter, som merendels åligger de i betydande utsträckning heltidsanställda skogsbiträdena i fastlandsstiften, utan deras uppdrag bör betraktas som ett kyrkokommunalt förtroendeuppdrag av ringare omfattning. Arvodet åt en var av stiftets 64 skogsbiträden uppgår till i medeltal ca 80 kr. för år. Ingen av stiftets skogsbiträden har skogligen utbildning. Samtliga är i skogsskötsel förfarna lantbrukare i orten. Stiftsnämnden framhåller, att nuvarande system för utbetalning av deras arvoden visat sig ändamålsenligt. För stiftets vidkommande ter sig utredningens förslag i förevarande hänseende synnerligen opraktiskt.

Pastoratsförbundet har i sitt yttrande anfört det väsentligaste av den kritik som riktats mot utredningsförslaget i förevarande del. Förbundet uttalar inledningsvis som sin uppfattning, att det genom 1942 års ändring i EBO införda systemet med skogsbiträdesdistrikt har blivit hårt kritiserat.

En orsak härtil uppges i första hand vara de stora kostnaderna för organisationen. Eftersom boställsskogarna ligger mycket spridda blir resekostnaderna för ett heltidsanställt skogsbiträde höga. Som en annan orsak till kritik anger förbundet, att den personliga kontakten och samarbetet mellan pastoratens förtroendemän och skogsbiträdet blivit försämrade av distriktsindelningen. De flesta pastoraten har inte biträdet boende inom sina gränser och dessutom har en tendens gjort sig gällande, att skogsbiträdena i distrikten kommit att betrakta sig själva som biträden mera åt stiftsnämnden och stiftsjägmästaren än åt pastora-

ten. Där stiftsnämnderna utnyttjat de befogenheter, som 1942 års lagstiftning givit dem beträffande skogsbiträdena, är det enligt förbundets mening uppenbart, att skogsförvaltningen inte längre är en förtroendemannaförvaltning utan en myndighetsförvaltning.

Pastoratsförbundet säger sig emellertid för sin del vara fullt på det klara med att en återgång till den ordning, som fanns före år 1942, numera — med hänsyn till utvecklingen på skogsbrukets område och på arbetsmarknaden — inte är en lösning av hela problemet.

Förbundet utvecklar i yttrandet sin uppfattning om hur man bör lösa boställsskogarnas stordrifts-, mekaniserings-, arronderings- och integrationsproblem och finner för sin del den enda utvägen vara att ansluta boställsskogarna till skogsägareföreningarnas skogsbruksområden, varigenom arrondering och stordrift erhålles genom samverkan med grannarna. Vidare anføres, att man inom områdena blir i stånd att genomföra den erforderliga mekaniseringen och har möjlighet att lösa den nu alltmera bekymmersamma arbetskraftsfrågan genom att ha heltidsanställda skogsarbetare i sin tjänst. Där kan också tillhandahållas kvalificerad skogvaktar- och jägmästarpersonal. Skogsbruksområdet utgör slutligen även garanti för anknytning till en integrerad industri.

Pastoratsförbundet finner det självklart, att planen om boställsskogarnas anslutning till skogsbruksområdena bjuder på en del problem. Ett av dem är sambandet mellan skogshushållningsplan och normalavkastning. Ett annat är tryggheten av boställsintresset mot eventuella försök till övergrepp från en majoritets sida. Förbundet anser emellertid, att dessa problem inte är olösliga, inte ens svårlösliga.

Efter den här i korthet refererade redogörelsen för Pastoratsförbundets syn på en framtida organisation av boställsskogarnas förvaltning övergår förbundet till att behandla det nu aktuella förslaget rörande de nuvarande skogsbiträdenas avlöningsförhållanden. Förbundet anför, att det i och för sig är riktigt, att löne- och pensionsfrågorna kompliceras av det förhållandet, att stiftsnämnderna beslutar om anställningsförmåner, som pastoraten skall bekosta. Det har dock, enligt förbundets uppfattning, under ungefär tjugo år varit möjligt att lösa dessa problem på ett för såväl arbetsgivare som anställda godtagbart sätt; skogsbiträdena har normalt fått följa med i löneutvecklingen för kronojägarna, och de har även erhållit pensionsförmåner, vilkas totalnivå är fullt jämförbar med statlig pension. Att vederbörande personalorganisationer önskar en sådan utformning av anställningsvillkoren, att centrala förhandlingar blir möjliga, är förståeligt. Dylika personalsynpunkter kan Pastoratsförbundet dock inte godta såsom argument för en ändring.

Förbundet finner inte någon oklarhet föreligga rörande samordningsbestämmelserna med avseende på vare sig socialförsäkringen — ATP och folkpension — eller annan personalpension och inte heller i finansieringsfrågan. Tillkomsten av ATP bör i princip inte medföra någon ändring i pensionskostnadens fördelning mellan pastoraten.

Beträffande den av utredningen förutsatta övergången till statliga pensionsbestämmelser anför Pastoratsförbundet att den i vissa avseenden skulle medföra en faktisk höjning av pensionskostnaden.

Såsom slutligt skäl för sitt avstyrkande anför förbundet följande.

Skogsbiträdena är nu i princip deltidsanställda arvodestagare hos de särskilda pastoraten inom distriktet. Blir de avlönade av kyrkofonden och blir de — som meningen synes vara — underkastade statliga avlöningsförfattningar, vinner organisationen en sådan fasthet, att dess avveckling sedan blir betydligt svårare än den skulle vara vid nuvarande organisation. Någon orsak, varför avlöningssystemet för skogsbiträdena skulle behöva reformeras, innan frågan om skogsförvaltningen kan avgöras, föreligger ej. En lösning i den riktning, utredningen föreslår, skulle föregripa prövningen av förvaltningsfrågan och försvåra dennas lösning enligt de riktlinjer, förbundet här förfäktat.

Pastoratsförbundets nu refererade synpunkter återkommer i mer eller mindre utvecklad form i yttrandena från ett stort antal av de i ärendet hörda *pastoraten*. Majoriteten av dessa avstyrker sålunda utredningsförslaget i dess förevarande del, några med direkt hänvisning till och instämmande i Pastoratsförbundets yttrande, andra med återgivande av däri anförda argument. I vissa fall säger man sig dock inte ha haft erfarenhet av de olägenheter av skogsbiträdesdistrikten, som Pastoratsförbundet påtalat.

Så är t. ex. fallet i yttrande av *Runtuna m. fl. församlingars pastorat*, och *Gryta pastorat* uttalar, att anordningen med skogsbiträdesdistrikt, som ansetts medföra en inskränkning i pastoratets självbestämmanderätt, har för pastoratet inte vållat någon olägenhet. Det sedan mera än ett årtionde anställda skogsbiträdet är bosatt i pastoratets omedelbara närhet och har skött sin uppgift på ett mycket tillfredsställande sätt utan att tynga förvaltningen med stora kostnader. Bland de pastorat som biträder utredningsförslaget uttalar t. ex. *Tvings pastorat*, att man i fråga om nuvarande anordning med skogsbiträdesdistrikt har goda erfarenheter, både när det gäller effektiviteten i sagda anordning och möjligheterna till personlig kontakt mellan skogsbiträdet och pastoratets förvaltningsorgan.

Som tidigare antytts ställer sig huvudparten av remissmyndigheterna inte i sak avvisande till utredningens förslag men avstyrker av andra skäl.

Till företrädarna för denna ståndpunkt hör *statskontoret*, som anser, att den genom EBO bestämda regleringen i avvaktan på resultatet av utredningens slutliga överväganden bör bli föremål för ändringar endast i sådana avseenden, beträffande vilka en jämkning framstår som mer eller mindre ofrånkomlig.

Ämbetsverket finner det inte erforderligt att vidtaga ändringar, som berör pastoratens skyldighet att svara för avlöningskostnader för skogsbiträden och förenämnda tillfälliga biträden samt normaluppskattningssystemet som sådant i vad det rör dessa kostnader. Rådande ordning kan visserligen enligt utredningen medföra nackdelar beträffande skogsbiträdenas anställnings- och avlöningsförhållanden. Ämbetsverket har emellertid inte övertygats om att förbättringar av skogsbiträdenas avlöningsförhållanden inte kan vinnas på sätt som tills vidare lämnar den bestående regleringen i principiellt avseende oförändrad. Härigenom undvikes — förutom en omedelbar belastning å kyrkofonden — de nackdelar,

som ett accepterande av utredningens förslag enligt statskontorets mening kan komma att medföra för de fortsatta övervägandena om förvaltningen i stort av de ecklesiastika boställena och om normaluppskattningsystemet.

Flera myndigheter vitsordar angelägenheten i och för sig av den föreslagna reformen men anser likväl att utredningens slutgiltiga förslag rörande boställsförvaltningen bör avvaktas.

Sälunda uttalar *kammarkollegiet*, att nuvarande ordning för gäldande av skogsbiträdenas arvoden är förenad med ett flertal olägenheter; förfarandet är omständligt och krångligt. En reform på området måste därför i och för sig anses vara motiverad. Kollegiet erinrar emellertid om att frågan om en översyn av hela boställsförvaltningen är föremål för de sakkunnigas utredning. Vilka reformer, som må bli en följd av denna utredning, lärers ännu inte kunna sägas. Det torde i nuvarande ovissa läge vara angeläget att inte vidtaga någon åtgärd, som medför ett mera fast anställningsförhållande för skogsbiträdena, och som därigenom försvårar genomförandet av en eventuell reform i avseende å skogsförvaltningen. Kollegiet föreställer sig att med en ändring av nuvarande ordning för skogsbiträdenas avlöning bör kunna utan alltför stor olägenhet anstå ännu någon tid i avvaktan på framläggandet av huvudbetänkandet rörande boställsförvaltningen.

Skulle emellertid de sakkunnigas förslag om arvodenas överförande på kyrkofonden anses böra redan nu genomföras, har kollegiet inte något att erinra emot de härav betingade föreslagna lagändringarna.

Även *skogsstyrelsen* vitsordar angelägenheten av att tryggare anställningsförhållanden kan skapas för skogsbiträdena. Styrelsen anser vidare erforderligt, att den nuvarande förhandlingsordningen förenklas och effektiviseras. Enligt vad som framgår av utredningspromemorian synes även påkallat att vissa administrativa och kamerala förhållanden inom skogsbiträdesorganisationen omprövas. Enligt skogsstyrelsens uppfattning synes emellertid redan de nu gällande författningsbestämmelserna erbjuda möjligheter att reglera anställnings- och avlöningsförhållandena för skogsbiträdena på ett sådant sätt, att de av utredningen redovisade olägenheterna till väsentlig del skulle kunna undanröjas. Styrelsen är därför närmast böjd för att föreslå, att sådana jämkningar företas i den praktiska tillämpningen av bestämmelserna, att med en reform av avlöningssystemet kan anstå tills vidare i avvaktan på utredningens slutliga förslag rörande den ecklesiastika boställsförvaltningen.

I liknande riktning uttalar sig *stiftsnämnderna i Linköping, Skara, Strängnäs, Växjö, Göteborg och Karlstad*.

Majoriteten inom stiftsnämnden i Uppsala uppehåller sig inledningsvis vid anordningen med skogsbiträdesdistrikt och uttalar därom följande.

Stiftsnämnden har arbetat för indelning av stiftsnämndens verksamhetsområde i skogsbiträdesdistrikt med heltidsanställda skogsbiträden. Denna organisationsform har stiftsnämnden ansett nödvändig för skogsskötseln och funnit den vara till bättnad för skogsvården. (Den negativa uppfattning härom, som i ett flertal pastoratskyrkoråds yttranden kommit till uttryck, synes stiftsnämnden vara obefogad.) Stiftsnämnden har härvid åtagit sig att förmedla utbetal-

ning av löner till skogsbiträdena o. d. för den sammanslutning av pastorat, som ett skogsbiträdesdistrikt utgör. Anordningen har fungerat tillfredsställande.

Stiftsnämnden erinrar därefter om svårigheten att i dagens läge uttala sig om den framtida utvecklingen inom skogsbruket. Nämnden finner de ifrågasatta skogsbiträdesspörsmålen vara av sådan både praktisk och principiell vikt och betydelse, att de måste upptagas av boställsutredningen i ett större sammanhang. Det är att förmoda, att lösningen av de större skogsproblemen då också kan skönjas klarare. Stiftsnämnden är övertygad om att förekommande löne- och pensionsfrågor kan lösas inom ramen för nu gällande lagstiftning på sätt som hittills skett inom stiftsnämndens verksamhetsområde, och avstyrker därför utredningens förslag.

Slutligen kan nämnas, att *statens pensionsanstalt* i sitt utlåtande gått närmare in på utredningens förslag, att skogsbiträdena skulle inordnas under statliga löne- och pensionsreglementen. Styrelsen uttalar därvid sin tveksamhet, om staten bör engagera sig mera i fråga om anställningsförhållandena för ifrågasvarande personalgrupp.

Vad särskilt beträffar pensionsfrågan för skogsbiträdena framhåller pensionsanstalten, att en lösning av denna inte torde vara beroende av statliga åtgärder, eftersom kommunerna själva numera har ett fullt utbyggt personalpensions-system med förmåner, som i stora drag kan anses likvärdiga med de statliga, samt förfogar över egna organ för pensionsförvaltningen. Det bör i sammanhanget också observeras, att frågan om den s. k. successivsamordningen av statlig och kommunal pensionsrätt numera har vunnit en lösning.

Skulle emellertid, emot vad pensionsanstalten för sin del finner anledning förutsätta, tillräckliga skäl anses föreligga för att ifrågasvarande grupp av kommunalt anställda erhåller av staten reglerade avlöningsförhållanden genom att formligen införas på Saar, synes därav böra följa att gruppen även inordnas under statens allmänna tjänstepensionsreglemente, vilket bör ske genom att den upptages i bilagan till reglementet. En förutsättning härför bör emellertid i så fall vara, att pensionering finansieras så, att pensionskostnaden i princip inte till någon del kommer att belasta budgeten. I detta fall bör antingen kostnaden för utgående statliga pensionsförmåner påföras kyrkofonden eller också åvila pastoraten enligt ett sistahandsansvarssystem.

4. Kostnader för tillfälligt biträde vid upprättande av hushållningsplan

Gällande bestämmelser. Enligt 46 § EBO skall hushållningsplan för löneboställes skog upprättas genom stiftsnämndens försorg. Om stiftsnämnden för detta ändamål tillfälligt anlitar biträde, åligger det pastoratet att enligt grunder, som Kungl. Maj:t bestämmer, ersätta kyrkofonden för härav uppkommen kostnad. Stiftsnämnden äger påföra pastoratet kostnaden på sätt närmare stadgas i 6 kap. 4 § ecklesiastika medelsförvaltningsreglementet. Pastoratets kostnad är avdragsgill vid normaluppskattning av skogsavkastningen enligt 10 § 3 mom.

LKF. Till följd härav kommer denna kostnad i flertalet fall att i sista hand belasta kyrkofonden.

Utredningen. Såsom en rationell åtgärd för att förenkla normaluppskattningen och avräkningen mellan pastoraten och kyrkofonden föreslår utredningen, att dessa kostnader för biträde, som tillfälligt anlitas av stiftsnämnden, får direkt åvila kyrkofonden. Pastoraten skulle därigenom helt befrias från utgiften och stiftsnämndernas redovisningsarbete skulle underlättas i inte oväsentlig mån.

Beträffande kostnaderna för anlitage av biträde vid uppgörande av skogshushållningsplaner har utredningen inhämtat uppgifter för den senaste tioårsperioden, dvs. budgetåren 1952/62. Kostnaderna uppgick för denna tidrymd till sammanlagt 1 577 000 kr., varav 276 000 kr. belöper på självförsörjande pastorat. Kyrkofonden får sålunda, om dessa kostnader belastar fonden direkt, vidkännas en årlig utgift på i genomsnitt 160 000 kr. Av detta belopp hänför sig emellertid endast i genomsnitt 28 000 kr. till de självförsörjande pastoraten. Den verkliga merkostnaden för fonden till följd av förslaget skulle därför begränsa sig till i huvudsak detta belopp.

Utredningen har framlagt förslag till erforderliga ändringar i 46 § EBO, 6 kap. 2 och 4 §§ ecklesiastika medelsförvaltningsreglementet samt 6 och 10 §§ LKF.

Remissyttranden. Någon erinran i sak mot utredningens förslag har inte framkommit vid remissbehandlingen.

Kammarkollegiet påpekar, att i den mån biträde inte behöver anlitas av stiftsnämnden för planens upprättande, kommer kostnaderna att helt åvila kyrkofonden, som har att finansiera stiftsnämndens verksamhet. Behovet att anlita biträde torde ofta nog kunna bero på tillfälliga omständigheter. Det kan då i och för sig synas motiverat, att också kostnaderna för det tillfälligt anlitate biträdet gäldas ur fonden. Då förslaget också medför administrativa förenklingar, har kollegiet inte något att erinra däremot.

Stiftsnämnden i Uppsala tillstyrker förslaget med motiveringen, att det tillfälligt anlitate biträdet får anses vara anställd hos stiftsnämnden och inte hos vederbörande pastorat.

Stiftsnämnden i Luleå påpekar, att det i författningstexten bör anges, att även omkostnaderna för planens upprättande, vilka nu uttages av pastoraten, skall utgå ur kyrkofonden.

Utredningens förslag biträdes vidare av *stiftsnämnden i Lund*, som anser, att reformen kommer att mycket verksamt bidra till en förenkling av normaluppskattningen, samtidigt som ett avgjort osäkerhetsmoment därigenom undanskaffas. Förslaget lämnas också utan erinran av *stiftsnämnderna i Västerås, Härnösand* och *Visby* samt *Stiftsjägmästareföreningen*.

I allmänhet i konsekvens med ställningstagandet till förslaget rörande skogsbiträdeskostnaderna anser däremot *statskontoret, stiftsnämnderna i Linköping*,

Skara, Strängnäs, Göteborg och Karlstad samt Pastoratsförbundet, att också den förevarande reformen kan anstå i avvaktan på en framtida lösning av frågan om formerna för boställsförvaltningen och avstyrker därför förslaget.

5. Föredraganden

Boställsutredningens förslag att giltighetstiderna för skogshushållningsplan och uppskattning av löneboställes normalavkastning skall kunna bestämmas till kortare tid än tio år syftar till att göra det möjligt att samordna dessa tidsperioder inom pastorat, som nybildats vid pastoratsindelningen. Förslaget har enhälligt tillstyrkts vid remissbehandlingen. Det synes medföra uppenbara praktiska fördelar, och jag vill därför förorda att en uppmjukning av gällande bestämmelser på området genomföres i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. I enlighet med förslag av kammarkollegiet bör möjligheten att bestämma en kortare giltighetsperiod än tio år begagnas endast vid den fastställelse som sker första gången efter det författningen trätt i kraft. Bestämmelserna blir därigenom tillämpliga endast vid förrättningar, som äger rum under den närmaste tioårsperioden. Härvid kan alla de justeringar företagas, som fordras till följd av den nya pastoratsindelningen. Skulle emellertid även eljest i något fall bristande överensstämmelse föreligga mellan giltighetstiderna inom ett pastorat, bör nu tillfället kunna begagnas att rätta till också detta förhållande. Jag vill därför föreslå, att bestämmelserna ges en något mera allmängiltig karaktär och inte enbart anknyter till förhållandena inom de nybildade pastoraten. Bl. a. med hänsyn härtill bör bestämmelserna intagas i författning, som antages med riksdagen.

Genom 1942 års ändring av EBO fick stiftsnämnderna möjlighet att låta flera pastorat ingå i ett gemensamt skogsbiträdesdistrikt med hel- eller deltidsanställt skogsbiträde. Denna möjlighet har utnyttjats i skiftande omfattning i olika stift. För närvarande finns — såsom framgår av utredningens promemoria — 70 distrikt med heltidsanställda skogsbiträden. Dessa svarar för värden av närmare 75 % av den totala ecklesiastika skogsmarksarealen, medan för återstående del finns 218 deltidsanställda skogsbiträden. Om värdet av den organisation med heltidsdistrikt som sålunda byggts upp under de senaste 20 åren synes det hos den skogligen expertisen endast råda en uppfattning. Genom att bilda större skogsbiträdesdistrikt har man i dagens läge gjort det möjligt att effektivt utnyttja de avlöningstillgångar pastoraten har i sin boställsskog. Sålunda har bl. a. stiftsnämnden i Lund de bästa erfarenheter av detta system, och värdet härav från förvaltningsrationella synpunkter understrykes också av domänstyrelsen, stiftsnämnden i Härnösand och Stiftsjägmästareföreningen. Stiftsnämnden i Uppsala har likaså funnit anordningen vara nödvändig för skogsskötseln och till båtнад för skogsvården samt tillbakavisar som obefogad

den negativa uppfattning, som kommit till uttryck i yttranden från en del pastorat.

Utredningen har emellertid påtalat vissa olägenheter, som råder med nuvarande ordning för fastställande och gäldande av skogsbiträdenas löner m. m. Utredningens uppfattning härvidlag vitsordas av ett flertal remissorgan, däribland domänstyrelsen, TCO och Stiftsjägmästareföreningen samt likaså flera myndigheter, som eljest av olika skäl avstyrkt eller ställt sig avvaktande till utredningens förslag, såsom kammarkollegiet, skogsstyrelsen och vissa stiftsnämnder.

För att avhjälpa bristerna föreslår utredningen, att skogsbiträdeskostnaderna överflyttas från de enskilda pastoraten direkt på kyrkofonden och att det nuvarande omständliga remissförfarandet i avlöningsfrågor slopas. Med dessa förändringar anser utredningen att en smidigare och mera effektiv form för förhandlingar i dessa frågor skapas samt att avlöningssystemet avsevärt förenklas. Utredningen har vidare funnit svårigheter föreligga att med nuvarande avlöningssystem på ett tillfredsställande sätt trygga befattningshavarnas rätt till pension m. m. Vid remissbehandlingen har konkreta exempel anförts på dessa svårigheter. Enligt utredningens förslag skulle problemet kunna lösas om arbetsgivares åligganden i dessa hänseenden fullgöres av stiftsnämnden.

I avvaktan på utredningens slutliga överväganden rörande förvaltningsformerna för det ecklesiastiska skogsbruket är jag självfallet inte beredd att nu taga ställning till vilken eller vilka organisationsformer, som i och för sig kan erbjuda de bästa möjligheterna till att effektivt utnyttja pastoratens skogstillgångar. Med hänsyn till de mycket stora ekonomiska värden det här rör sig om — pastoratens nettoavkastning av skogen uppgick år 1960 till drygt 20 miljoner kr. — framstår det emellertid för dagen såsom ytterst angeläget att vidmakthålla största möjliga effektivitet hos nuvarande organisation av det ecklesiastiska skogsbruket.

En förutsättning härför utgör tillgången på kvalificerad personal för skogsbiträdesdistrikten. För att trygga denna har utredningen funnit en omläggning av avlöningssystemet så angelägen, att utredningens senare överväganden i organisationsfrågorna inte bör avvaktas. Utredningens bedömning härvidlag vinner stöd i den oro över personalsituationen, som i remissyttrandena framkommit i uttalanden från ansvarigt håll.

Jag vill erinra om att flertalet av de remissmyndigheter, som nu avstyrkt den föreslagna reformen, inte har gjort några invändningar i sak utan endast anført, att man i frågan syntes böra avvakta utredningens kommande förslag. En sådan ståndpunkt kan givetvis ha visst fog för sig, i synnerhet om man anser, att reformen skulle föregripa eller försvåra ett framtida ställningstagande till formerna för boställsförvaltningen. Jag delar emellertid inte uppfattningen, att den föreslagna praktiska omläggningen av avlöningssystemet skulle få några sådana konsekvenser; fastmera finner jag farhågorna härvidlag betydligt överdrivna.

Av avgörande betydelse i detta sammanhang framstår däremot för mig det

förhållandet, att ganska lång tid kommer att förflyta, innan utredningen kan framlägga sitt slutbetänkande och statsmakterna taga ställning till förslagen däri. Härtill kommer att en eventuell omorganisation i förevarande fall med stor sannolikhet inte kan genomföras på en gång utan måste tänkas ske successivt. Man har därför anledning räkna med att nuvarande organisation med skogsbiträdesdistrikt åtminstone övergångsvis kommer att bestå under en längre period. Det kan enligt min mening vid nu angivna omständigheter inte anses rimligt att behålla former för reglering av skogsbiträdenas anställningsvillkor, som enligt en ganska enhällig uppfattning visat sig i flera avseenden försvåra arbetet för berörda parter. Utredningens förslag tillgodoser också de önskemål som framförts av den personalgrupp, varom här är fråga. Till följd av det anförda finner jag mig böra förorda, att de framlagda förslagen till förenklingar av förfarandet i berörda lönefrågor genomföres redan nu.

En huvudinvändning mot utredningsförslaget har varit, att det skulle medföra en ytterligare begränsning av den kyrkokommunala självbestämmanderätt, som var en grundprincip i 1932 års boställsreform. Såsom antytts i remissyttrandet av domänstyrelsen och stiftsnämnden i Härnösand, måste emellertid pastoratens rätt att i dessa ärenden beredas tillfälle att anmäla sina önskemål anses vara av närmast formell natur med hänsyn både till det sätt, på vilket avtalsuppgörelser i lönefrågor i dagens samhälle regelmässigt kommer till stånd, och till att det faktiska avgörandet i dessa frågor redan nu ligger hos stiftsnämnden. Det är givetvis även med den föreslagna ordningen pastoraten obehagligt att framföra önskemål till stiftsnämnderna i hithörande frågor. Jag vill i sammanhanget framhålla, att om ett pastorat i enlighet med Pastoratsförbundets rekommendationer skulle bli medlem av skogsbruksområde, begränsar det sin självbestämmanderätt i dessa frågor såtillvida, att verksamheten inom området som regel ledes och samordnas av personal, som anställs och avlönas av vederbörande skogsägareförening — alltså inte av skogsbruksområdet.

Utredningens förslag att skogsbiträdena skulle införas under statliga löne- och pensionsreglementen torde inte böra prövas i detta sammanhang. Det väsentliga synes mig vara, att vederbörande personalgrupp nu beredes möjlighet att på enhetligt sätt förhandla om anställningsvillkor, och att denna ordning är lika god som för andra befattningshavare, t. ex. inom den statliga skogsförvaltningen. I vilka former en eventuell anknytning till centrala avlöningsbestämmelser lämpligen bör ske torde få bli föremål för förhandlingar i sedvanlig ordning.

Jag är medveten om att speciella förhållanden råder beträffande skogsvården på Gotland. Vad stiftsnämnden i Visby med hänsyn därtill har anfört beträffande återverkningarna av reformen för stiftsnämndens del finner jag dock inte vara av den art att det motiverar, att särskilda bestämmelser meddelas för Visby stift. Med den struktur skogsbiträdesorganisationen har i detta stift kan den föreslagna omläggningen uppenbarligen medföra endast mindre jämkningar i nuvarande ordning.

Någon principiell erinran torde enligt min mening knappast kunna resas — och har inte heller framkommit vid remissbehandlingen — mot att låta kyr-

kofonden direkt svara för kostnader, som i praktiken redan till största delen belastar fonden. Såsom utredningen anført, uppstår en faktisk merkostnad för kyrkofonden i huvudsak endast beträffande skogsbiträdeskostnaderna i sådana pastorat, som nu själva svarar för sina lönekostnader utan tillskott från fonden. Utredningen har uppskattat denna merkostnad till inemot en halv miljon kr. Jag vill med hänsyn härtill endast understryka utredningens påpekande, att det framför allt är just dessa självförsörjande pastorat, som med sitt större skatteunderlag genom den allmänna kyrkoavgiften i väsentlig mån bidrar till att bära kyrkofondens utgifter.

Jag får slutligen i den förevarande frågan framhålla, att de vid normaluppskattningarna beräknade skogsbiträdeskostnaderna vid nuvarande löneutveckling i många fall torde ligga lägre än de faktiska kostnaderna. Till följd härav får pastoraten själva vidkännas hela den överskjutande kostnaden. När de faktiska kostnaderna överflyttas på kyrkofonden innebär detta således i dessa fall en vinst för pastoraten, medan det för kyrkofondens del kan komma att medföra en viss merkostnad utöver vad utredningen beräknat. Det framstår dock som en praktisk fördel på lång sikt, att normaluppskattningarna blir tillförlitligare och närmare överensstämmande med de faktiska förhållandena. Jag vill erinra om att detta var ett av huvudsyftena med den av 1958 års riksdag begärda översynen av normaluppskattningssystemet.

Vid ett genomförande av utredningens förslag i denna del torde fr. o. m. budgetåret 1964/65 de nu över särskilt anslag å riksstaten reglerade kostnaderna för skogsbiträde, som anlitas för vården av skogar under stiftsnämndens förvaltning, få bestridas direkt ur kyrkofonden utan omgången över riksstaten.

Utredningens förslag, att kostnaderna för biträde, som stiftsnämnd tillfälligt anlitar för uppgörande av skogshushållningsplan, likaledes skall få bestridas direkt ur kyrkofonden, innebär en administrativ förenkling, som har nära samband med här förut behandlade förslag. Någon invändning i sak har vid remissbehandlingen inte riktats mot förslaget i denna del, och jag förordar att det genomföres.

I enlighet med det anförda har inom ecklesiastikdepartementet upprättats förslag till lag om ändrad lydelse av 44 och 46 §§ EBO, lag om ändrad lydelse av 6 och 10 §§ LKF samt lag med särskilda bestämmelser om hushållningsplan för ecklesiastikt löneboställes skog m. m. Organisationsförändringen beträffande skogsbiträden och tillfälliga biträden bör genomföras den 1 januari 1964, under det att lagstiftningen angående hushållningsplan m. m. bör träda i kraft redan den 1 juli 1963. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter om sådan ändring i gällande normaluppskattningar, att skogsbiträdeskostnaderna bortfaller under återstående del av uppskattningsperioden, och att värdet av löneboställes normalavkastning uppräknas i motsvarande mån vid kommande avräkningar mellan pastoraten och kyrkofonden.

Vad slutligen angår spørsmålet huruvida de föreslagna lagändringarna kräver

allmänt kyrkomötes medverkan får jag erinra om att de ändringar som vidtagits i EBO och LKF sedan slutet av 1930-talet skett utan att kyrkomötets samtycke inhämtats därtill i den ordning, som gäller för stiftande av kyrkolag. Jag får vidare upplysa, att kyrkomöteskommittén (majoriteten) i betänkandet »Kyrkomötets grundlagsenliga befogenheter» (SOU 1955: 47 s. 173 ff.) i förevarande fråga ansett, att endast EBO:s för förvaltningen av boställena grundläggande bestämmelser ävensom — vad angår LKF — bestämmelserna i 1 och 8 §§ är av kyrkolags karaktär eller hör under kyrkomötets kompetens enligt § 114 regeringsformen. Samma kommitté (majoriteten) har jämväl funnit att principen om s. k. formell lagkraft visserligen som regel bör medföra, att kyrkomötets samtycke inhämtas vid upphävande och ändring av övriga delar av EBO men att detta inte bör gälla bestämmelser, vilka till sitt innehåll uppenbart inte har kyrkolags natur. Jag finner för egen del ingen tvekan föreligga om att de föreslagna lagändringarna — vilka inte innebär någon förändring av vare sig principiell eller mera genomgripande räckvidd — liksom den temporära lagstiftningen om hushållningsplan m. m. kan genomföras utan medverkan av kyrkomötet.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) antaga inom ecklesiastikdepartementet upprättade förslag till lag om ändrad lydelse av 44 och 46 §§ ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932 (nr 400), lag om ändrad lydelse av 6 och 10 §§ lagen samma dag (nr 404) om kyrkofond samt förordning med särskilda bestämmelser om hushållningsplan för ecklesiastikt löneboställes skog m. m.; samt

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt utfärda bestämmelser i enlighet med vad jag i det föregående förordat.

II. Vissa anslag ur kyrkofonden m. m.

I. Stifts- och kontraktsadjunkterna

Enligt 3 § prästlönereglementet får stifts- och kontraktsadjunktstjänster inrättas av Kungl. Maj:t högst till det antal, som riksdagen medgiver. Enligt 17 § samma reglemente är ifrågasvarande tjänster placerade i lönegrad Ae 19. Jämlikt 6 § andra stycket 1) lagen om kyrkofond skall kostnaderna för dessa prästers avlöningsförmåner bestridas ur kyrkofonden.

För närvarande finns inrättade 43 stiftsadjunktstjänster och tre kontraktsadjunktstjänster. Samtliga kontraktsadjunktstjänster är placerade i Luleå stift. Stiftsadjunktstjänsterna har av Kungl. Maj:t för tiden den 1 juli 1960—den 30 juni 1963 fördelats sålunda, att Luleå stift erhållit fem stiftsadjunktstjänster,

Uppsala och Lunds stift likaledes fem, Visby stift en samt vart och ett av övriga stift tre stiftsadjunktstjänster.

Hos Kungl. Maj:t har *domkapitlen i Uppsala, Lund, Göteborg och Stockholm* anhållit om en utökning av antalet stiftsadjunkter inom respektive stift med två tjänster och *domkapitlet i Luleå* om en utökning av antalet kontraktsadjunkter i stiftet med en. Av de föreslagna åtta stiftsadjunktstjänsterna föreslås fem för studentpräster, nämligen två i Uppsala stift samt en i ettvar av Lunds, Göteborgs och Stockholms stift.

En tjänst i Lunds stift har motiverats dels med behov av att anställa en stiftsadjunkt för arbete vid stiftsgården i Båstad, dels med hänvisning till den stora folkmängden i stiftet och det stora antalet hamnstäder. Göteborgs domkapitel har som skäl för inrättande av en stiftsadjunktstjänst bl. a. åberopat den stora folkmängden i stiftet och Stockholms domkapitel har framhållit den stora ökningen av ungdom i Stockholms ytterförsamlingar.

Som bidrag till avlönande av präster för verksamhet bland universitets- och högskolestuderande m. fl. utgår sedan år 1949 ett årligt anslag ur kyrkofonden, för närvarande uppgående till högst 8 500 kr.

Kammarkollegiet erinrar om att tredje lagutskottet med anledning av motioner vid 1962 års riksdag om anställande av stiftsadjunkter som studentpräster (I: 16 och II: 26, L³U 17) förordat, att frågan om den andliga vården vid universitet och högskolor gjordes till föremål för översyn i den form Kungl. Maj:t kunde finna lämplig, samt att utskottet förklarat sig icke vara berett att, innan resultatet av en sådan översyn och i anledning därav gjorda överväganden framlagts, taga ställning till frågan huruvida särskilda åtgärder på området kunde anses påkallade. Innan en översyn skett, bör det enligt kollegiets uppfattning inte ifrågakomma att anställa stiftsadjunkter som studentpräster.

Beträffande *Lunds stift* anser sig kollegiet — efter vad i ärendet blivit utrett rörande den kyrkliga verksamheten vid stiftsgården i Båstad och de förefintliga stiftsadjunkternas arbetsförhållanden samt med beaktande av stiftets storlek — kunna tillstyrka att ytterligare en stiftsadjunkt får anställas.

Kollegiet framhåller vidare, att *Göteborgs och Stockholms stift* jämte Lunds stift i avseende till invånarantal är väsentligt större än övriga stift, samt anser sig, med hänsyn till vad som utretts rörande behovet av stiftsadjunkter i dessa stift, kunna tillstyrka en utökning av stiftsadjunktsorganisationen i vardera av stiftet med en befattningshavare.

Förslaget om ytterligare en kontraktsadjunkt i *Luleå stift* anser sig kollegiet, bl. a. med hänsyn till prästbristen i detta stift, inte kunna tillstyrka.

Föredraganden. Beträffande frågan om studentpräster, som varit föremål för ytterligare överväganden inom ecklesiastikdepartementet, vill jag framhålla, att den församlingsprästerliga verksamheten i princip bör omfatta samtliga, som vistas inom en församling. Av de studerande på de större kårorterna är emellertid en betydande del — i enlighet med bestämmelserna i folkbok-

föringsförordningen — inte kyrkoskrivna på studieorten. Då församlingsprästernas antal är beroende av antalet församlingsmedlemmar, är det inte troligt att församlingsprästerna kan hinna att i någon större utsträckning stå till förfogande för de studerande på kårorterna. Det torde å andra sidan, bl. a. med hänsyn till svårigheten att avgöra till vilken församling på kårorten studenterna skall räknas, knappast vara genomförbart att vid fastställandet av antalet präster i en församling ta hänsyn till antalet å annan ort kyrkoskrivna studenter.

Jag anser mig emellertid trots detta inte kunna biträda förslaget, att stiftsadjunktstjänster inrättas enbart för att tagas i anspråk av befattningshavare med så speciella arbetsuppgifter som de som förutsättes åligga en studentpräst. Däremot anser jag det motiverat, att vid fastställandet av antalet stiftsadjunktstjänster i de olika stiftet hänsyn även tages till att ett betydande antal ungdomar på grund av studier vistas å annan ort än där vederbörande är kyrkoskrivna.

Jag vill därför, med beaktande jämväl av vad kammarkollegiet anfört rörande Lunds, Göteborgs och Stockholms stift, tillstyrka inrättandet av ytterligare en stiftsadjunktstjänst i vardera Uppsala, Lunds, Göteborgs och Stockholms stift. Vid bifall härtill bör särskilt bidrag ur kyrkofonden till avlönande av studentpräster enligt min uppfattning inte längre utgå, då två av dessa nya stiftsadjunktstjänster får anses träda i stället för de studentprästbefattningar i Uppsala och Stockholm till vilka bidrag nu utgår. Inte heller synes beträffande Lunds och Göteborgs stift vid bifall till förslaget något behov föreligga av att ställa en särskild pastoratsadjunkt till förfogande för studentprästuppgifter.

Förslaget om inrättande av ytterligare en kontraktsadjunktstjänst i Luleå stift kan jag inte biträda.

2. Avlöningsbidrag till sjömanspräster

Ur kyrkofonden utgår för närvarande till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse jämlikt 6 § andra stycket 4) lagen om kyrkofond tolv bidrag, vart och ett å 18 500 kr., för avlönande av präster, som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet.

Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse har anhållit dels om bidrag ur kyrkofonden för budgetåret 1963/64 till avlönande av ytterligare två sjömanspräster, dels om höjning av nu utgående bidrag från 18 500 kr. till 20 400 kr. med hänsyn till 1962 och 1963 års lönehöjningar samt om retroaktivt tillägg till nu utgående bidrag för tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 med 2 148 kr. per bidrag. Av framställningen inhämtas, att styrelsen under budgetåret 1961/62 på 26 platser utomlands i sin tjänst haft totalt 51 anställda med heltidstjänst, därav 20 sjömanspräster, två biträdande präster, åtta manliga och 21 kvinnliga assistenter (20 husmödrar och en församlingssyster). Genom avlöningsbidrag har styrelsen dessutom medverkat till anställande av en svensk sjuksköterska i

Genua. Styrelsen erinrar om att ökningen av antalet bidragsrum till tolv för budgetåret 1962/63 icke innebär någon avlastning av styrelsens egen ekonomi, när det nytillkomna lönebidraget är avsett för sjömanspastorn i Hamburg, som tidigare avlönats av Evangeliska fosterlandsstiftelsen.

Vidare har *domkapitlet i Uppsala*, efter hörande av sjömansvårdsstyrelsen, med anledning av ett av svenska församlingen i Johannesburg framlagt förslag om ombildning av församlingen till svensk utlandsförsamling förordat, att sjömansvårdsstyrelsen får övertaga ansvaret för svensk kyrklig verksamhet i Johannesburg mot att styrelsen erhåller bidrag ur kyrkofonden för avlönande av en sjömanspräst därstädes.

Kammarkollegiet har, med hänsyn till vad sjömansvårdsstyrelsen anfört rörande omfattningen av styrelsens verksamhet samt den stora betydelsen, kanske främst socialt, av att framför allt de yngre sjömännen inom handelsflottan erbjudes ett alternativ till hamnmiljöns många gånger destruktiva inflytande, intet att erinra mot att bidrag ur kyrkofonden lämnas till ytterligare två sjömanspräster.

Kollegiet anser sig också kunna tillstyrka, att sjömansvårdsstyrelsen får övertaga ansvaret för svensk kyrklig verksamhet i Johannesburg mot att styrelsen erhåller bidrag ur kyrkofonden för avlönande av en sjömanspräst därstädes efter samma grunder, som gäller beträffande övriga bidrag till sjömanspräster. Kollegiet tillstyrker alltså, att ur kyrkofonden får utgå bidrag till tillhoppa ($12 + 2 + 1 =$) 15 sjömanspräster.

Sjömansvårdsstyrelsens hemställan, i vad den avser förhöjt bidrag ur kyrkofonden samt retroaktivt lönetillägg ur samma fond, föranleder inte heller någon erinran från kollegiet.

Föredraganden. Om man bortser från det för innevarande budgetår nytillkomna, för sjömanspastorn i Hamburg avsedda lönebidraget, har antalet bidrag ur kyrkofonden till avlönande av sjömanspräster varit oförändrat sedan 1953. Omfattningen av sjömansvårdsstyrelsens verksamhet har emellertid sedan dess ökat avsevärt och sjömanspräster har anställts i flera nya utomeuropeiska hamnstäder. Jag föreslår därför att bidrag får utgå till avlönande av ytterligare en sjömanspräst.

Sjömansvårdsstyrelsens övertagande av ansvaret för svensk kyrklig verksamhet i Johannesburg synes av flera skäl vara att föredraga framför en ombildning av den svenska församlingen därstädes till svensk utlandsförsamling. Jag vill därför också tillstyrka, att till sjömansvårdsstyrelsen får utgå ett avlöningsbidrag ur kyrkofonden för ifrågavarande verksamhet.

I likhet med vad som tidigare skett bör viss uppräknning av avlöningsbidragen ske med hänsyn till de allmänna lönehöjningar, som ägt rum. Det av sjömansvårdsstyrelsen framförda förslaget om höjning av bidragsbeloppen till 20 400 kr. biträder jag. Vidare förordar jag, att retroaktivt tillägg för tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 får utgå med ett avrundat belopp av 2 150 kr. per bidrag eller sammanlagt 25 800 kr.

3. Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden

Jämlikt 6 § andra stycket 6) lagen om kyrkofond skall ur kyrkofonden utgå anslag, som Kungl. Maj:t och riksdagen finner skäligt ställa till vederbörande statsdepartements förfogande för anlitande av biträde vid handläggning av kyrkliga ärenden. För innevarande budgetår har för ändamålet anvisats ett belopp av högst 60 000 kr. eller 10 000 kr. mer än föregående budgetår. Höjningen motiverades av behovet att anlita biträde vid förberedelsearbeten för 1963 års allmänna kyrkomöte. För budgetåret 1963/64 erfordras bl. a. med hänsyn till kyrkomötet en ytterligare höjning. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kr. till 70 000 kr.

4. Bidrag till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet

Jämlikt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av högst 50 000 kr. ur kyrkofonden såsom bidrag till kostnaderna för den kyrkomusikaliska linjen vid Sköndalsinstitutet.

Direktionen för Svenska diakonsällskapet har för budgetåret 1963/64 anhållit att anslaget till ifrågakommande utbildning höjes till 90 000 kr., motsvarande de beräknade kostnaderna — utöver vad som täckes av elevavgifter — för avlöningar åt lärare och arvoden åt föreläsare. Kostnaderna för lokaler, undervisningsmateriel, administrationskostnader m. m. har direktionen däremot avsett, att diakonsällskapet skulle bestrida.

Kammarkollegiet framhåller, att direktionen för 1962/63 anhöll om ett till 100 000 kr. förhöjt anslag, men att statsmakterna icke fann anledning höja bidraget ur kyrkofonden. Kollegiet anser, att någon höjning av bidragsbeloppet för budgetåret 1963/64 icke bör ifrågakomma, samt föreslår, att bidraget ur kyrkofonden till angivna verksamhet vid Sköndalsinstitutet bestämmes till oförändrat belopp eller 50 000 kr.

Föredraganden. En viss ökning av bidraget till den kyrkomusikaliska utbildningen vid Sköndalsinstitutet synes motiverad med hänsyn till kostnadsstegringar på grund av höjda lärarlöner och föreläsararvoden. Jag förordar därför en höjning av bidraget med 8 000 kr. till högst 58 000 kr.

5. Övriga frågor om anslag ur kyrkofonden

Ärkebiskopen har i särskild skrivelse meddelat, att flera ansökningar om mera betydande resebidrag är att förutse för det kommande budgetåret, däribland en ansökan om bidrag till kostnaderna för fyra delegater vid Faith and Order's fjärde världskonferens i Montreal i Canada den 12—den 26 juli 1963. För denna

konferens beräknas enligt ärkebiskopen kostnaderna för resor och traktamenten för fyra delegater uppgå till omkring 16 000 kr.

Vidare har *Lutherska världsförbundets svenska sektion* anhållit, att resebidrag måtte få utgå till 22 av biskopsmötet utsedda delegater till Lutherska världsförbundets fjärde generalförsamling i Helsingfors den 30 juli—den 11 augusti 1963 med ett sammanlagt belopp av 16 500 kr.

Föredraganden. Kostnaderna för resebidrag åt delegater vid olika kyrkliga konferenser m. m. i utlandet brukar regelmässigt bestridas från det enligt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond utgående anslaget till extra utgifter, vilket fr. o. m. den 1 juli 1960 uppgår till 60 000 kr. för budgetår. De för Faith and Order's fjärde världskonferens i Montreal och Lutherska världsförbundets fjärde generalförsamling i Helsingfors beräknade resebidragen är emellertid så avsevärda, att de icke helt kan bestridas inom ramen av ett oförändrat anslag till extra utgifter. Jag föreslår därför, att vid sidan av anslaget till extra utgifter jämlikt 6 § andra stycket 9) lagen om kyrkofond anvisas ett särskilt engångsbelopp av 25 000 kr. till bestridande av kostnader för ifrågasvarande resebidrag.

6. Hemställan

Under återopande av vad jag i detta avsnitt av min framställning under punkterna 1—5 anfört och förordat hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva

a) att fr. o. m. den 1 juli 1963 tills vidare erforderliga medel ur kyrkofonden må disponeras för anställande av ytterligare fyra stiftsadjunkter, varvid det nu utgående årliga anslaget å 8 500 kr. för bidrag till avlönande av för verksamhet bland universitets- och högskolestuderande m. fl. anställda präster indrages;

b) att ur kyrkofonden må till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse utgå dels ytterligare avlöningsbidrag för tiden den 1 januari 1962—den 30 juni 1963 med tillhoppa 25 800 kr., dels årligen fr. o. m. budgetåret 1963/64 tills vidare 14 bidrag om 20 400 kr. för avlönande enligt gällande grunder av präster, som är anställda i styrelsens tjänst i utlandet;

c) att för anlåtande av biträde vid handläggningen inom vederbörande statsdepartement av kyrkliga ärenden må för budgetåret 1963/64 ur kyrkofonden utgå högst 70 000 kr.;

d) att ur kyrkofonden må för budgetåret 1963/64 utgå bidrag till Svenska diakonsällskapet med högst 58 000 kr. till bestridande av kostnader för utbildning av kyrkomusiker vid Sköndalsinstitutet; samt

e) att ur kyrkofonden må till resekostnader m. m. för svenska kyrkans representanter vid Faith and Order's fjärde världskonferens i Montreal och Lutherska världsförbundets fjärde generalförsamling i Helsingfors utgå bidrag med 25 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter förordnar Hans Maj:ts Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åsa Teorell

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
<i>Propositionens huvudsakliga innehåll</i>	1
<i>Lagförslag</i>	3
Lag om ändrad lydelse av 44 och 46 §§ ecklesiastik boställsordning	3
Lag om ändrad lydelse av 6 och 10 §§ lagen om kyrkofond	4
Förordning med särskilda bestämmelser om hushållningsplan för ecklesiastiskt lönebeställes skog m. m.	6
I. <i>Vissa ändringar i ecklesiastik boställsordning m. m.</i>	7
1. Inledning	7
2. Giltighetstiden för normaluppskattning och skogshushållningsplan ..	8
3. Kostnader för pastoratens skogsbiträden	9
4. Kostnader för tillfälligt biträde vid upprättande av hushållningsplan	20
5. Föredraganden	22
II. <i>Vissa anslag ur kyrkofonden m. m.</i>	26
1. Stifts- och kontraktsadjunkterna	26
2. Avlöningsbidrag till sjömanspräster	28
3. Anslag till anlitande av biträde vid handläggningen av kyrkliga ärenden	30
4. Bidrag till kyrkomusikerutbildningen vid Sköndalsinstitutet	30
5. Övriga frågor om anslag ur kyrkofonden	30
6. Hemställen	31